

Vergaderjaar 1997–1998

24 834

Wijziging van enige bepalingen in het Wetboek van Strafvordering onder andere inzake het rechtsgeding voor de politierechter en de mededeling van vonnissen en arresten met het oog op het instellen van een rechtsmiddel en van de bepalingen in het Wetboek van Strafrecht betreffende het kennisgeven en het ingaan van de proeftijd bij een voorwaardelijke veroordeling

Nr. 14

BRIEF VAN DE MINISTER VAN JUSTITIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 17 oktober 1997

Met verwijzing naar mijn brief van 20 mei 1997 heb ik u meegedeeld dat ik het college van procureurs-generaal had verzocht mij informatie te verstrekken over **de problematiek van het aanbrengen van te zware zaken bij de politierechter in plaats van bij de meervoudige kamer van de rechtbank**. Deze informatie heb ik nu ontvangen en naar aanleiding daarvan bericht ik als volgt.

Bij de meeste (11 van de 19) parketten is de voorraad aan te brengen zaken bij de politierechter en de meervoudige kamer niet zo groot dat er op korte termijn met de verwerking ervan problemen zijn te verwachten. Bij de overige parketten zijn er wel problemen met de zittingscapaciteit – soms overigens niet bij de meervoudige kamer, maar bij de politierechter. Problemen bij de politierechter ontstaan doordat steeds meer zaken via een vorm van snelrecht worden afgedaan (binnen tien dagen op zitting, AU-procedures e.d.). Het verlenen van voorrang aan deze zaken leidt tot een toename van de wachttijden voor de «gewone» politierechterzaken.

Over het algemeen wordt op basis van de instroomgegevens regelmatig overleg gevoerd tussen het parket en de strafgriffie, onder andere over de wenselijkheid van een eventuele verschuiving van de capaciteit van meervoudige kamer naar politierechter of omgekeerd.

De meeste parketten geven dan ook te kennen dat het niet (8x) of slechts sporadisch (8x) voorkomt dat «te zware zaken» bij de politierechter worden aangebracht, omdat zij dreigen te verjaren. Bij de meervoudige kamer wordt namelijk voorrang gegeven aan zaken, waarin de verdachte in detentie verblijft (voorlopige hechtenis). Dit leidt tot vertraging bij de afdoening van zaken van verdachten die niet of niet meer gedetineerd zijn. Indien die vertraging zodanig is dat verjaring dreigt, dan wordt veelal in overleg met de rechtbank – mede ter voorkoming van het alsnog doorverwijzen naar de meervoudige kamer – besloten deze zaken aan te brengen bij de politierechter. Bij sommige parketten worden deze zaken

bij voorkeur aangebracht bij een zeer ervaren politierechter. De aard van de zaken die op deze wijze worden afgedaan varieert: het betreft het veroorzaken van een verkeersongeval, sociale zekerheidsfraude, openlijke geweldpleging, kleine dealers in Opiumwetzaken lichte vermogensdelicten en dergelijke. Over het algemeen gaat het om zaken, waarin de verwachting bestaat dat niet meer dan zes maanden vrijheidsstraf zal worden opgelegd.

Bij drie parketten (Rotterdam, Den Haag en Haarlem) bestaan structurele problemen. Het tekort aan capaciteit bij de meervoudige kamer is zodanig groot, dat het regelmatig voorkomt dat te zware zaken bij de politierechter worden aangebracht. In totaal gaat het volgens de opgave van deze parketten om ruim 1000 zaken in 1997 (150 in Haarlem, 800 in Den Haag en 150 in Rotterdam). Afgezet tegen het totale aantal zaken dat bij de meervoudige kamer wordt behandeld (in 1996 landelijk naar schatting ca. 12 000) is dit 8%.

Een belangrijk deel van 150 zaken van de 800 Haagse zaken bestaat uit zaken tegen minderjarige verdachten. Omdat in deze zaken toch veelal een taakstraf wordt geëist, lenen deze zich goed voor afdoening bij de politierechter. Het grote beslag op de zittingscapaciteit wordt veroorzaakt door de behandeling van z.g. megazaken. De rechtbank heeft daarom bij mijn departement een verzoek ingediend om uitbreiding van deze capaciteit.

In Haarlem legt de gestaag groeiende stroom van drugskoeriers toenemend beslag op de capaciteit van de meervoudige kamer. Daardoor groeit de behoefte om drugskoeriers met hoeveelheden tot 500 gram voor de politierechter te dagvaarden. De rechtbank lijkt hier niet afwijzend tegenover te staan. Omdat deze werkwijze evenwel een afwijking van de landelijke OM-richtlijn betekent, is nader overleg noodzakelijk tussen het college van procureurs-generaal en de hoofdofficier van justitie te Haarlem.

De Rotterdamse situatie is bekend. De vacatures bij de rechtbank – een van de belangrijkste oorzaken van de problematiek – worden versneld vervuld. Daarna zal bezien worden of nog aanvullende maatregelen nodig zijn.

Aan de parketten is ook gevraagd of men voorziet dat de onderhavige problematiek zich in de toekomst gaat voordoen of zal gaan toenemen. Een meerderheid antwoordde bevestigend. De verwachting is gegrond op de toename van het aantal en de zwaarte van de delicten, een toename van het aantal getuigen dat ter terechtzitting moet worden gehoord en de afdoening van de megazaken. Daarnaast wordt extra-werklast verwacht vanwege de voorgestelde mogelijkheid van de verdediging van de afwezige verdachte door diens raadsman: een beperking van het aantal verstekzaken.

Het geheel overziende blijf ik van oordeel dat het verhogen van het strafmaximum dat door de politierechter kan worden opgelegd, niet is aangewezen. Mijn opvatting dat de hiervoor besproken problemen binnen de bestaande organisatie en budgetteringsmogelijkheden moeten kunnen worden opgelost handhaaf ik eveneens. In het navolgende zet ik uiteen op welke wijze de groeiende behoefte kan blijken en welke voorzieningen daarvoor kunnen worden getroffen.

De planning- en controlcyclus voor een bepaald jaar gaat van start met de planning- en verdeelbrief (juni). Hierin wordt een aantal ontwikkelingen geschetst en worden, ruwweg, de kaders aangegeven. In die brief wordt ingegaan op een aantal onderwerpen waaraan de lokale plannen aandacht moeten besteden. Tevens wordt ingegaan op de ontwikkeling van het zaaksaanbod. In beginsel ligt de verantwoordelijkheid voor het

totstandkomen van afspraken tussen openbaar ministerie en zittende magistratuur op lokaal niveau.

In de planning- en verdeelbrief 1998 is expliciet gesteld dat bij het opstellen van de arrondissementsplannen de afzonderlijke plannen binnen het arrondissement op onderlinge samenhang in relatie tot het te voeren beleid, worden afgestemd. Daarbij is ook gewezen op de noodzaak tot afstemming van de keten. Om hierin meer inzicht te krijgen is voor de planning van 1998 gevraagd om aanvullende gegevens te verstrekken (het formulier ketenafstemming).

Bij het indienen van de arrondissements- en parketplannen kunnen resterende problemen en knelpunten in de PG-ronde of de begrotingsronde worden voorgelegd. Mede aan de hand van de gegevens uit het formulier ketenafstemming, in overleg tussen het ministerie en het parket-generaal, nader onderzoek worden verricht naar de onderliggende factoren. Afhankelijk van de tijd zal een en ander in de PG-ronde dan wel begrotingsronde worden meegenomen, dan wel separaat worden geregeld.

De voorstellen vanuit de arrondissementen zijn (mede) gebaseerd op de werklastmetingscijfers. Deze zullen immers moeten worden gebruikt als onderbouwing van eventuele claims. Een verhoging van de werklast zal uit de cijfers blijken en op deze manier in de planning worden meegenomen. Bij de Directie Rechtspleging van mijn ministerie vindt een aparte toets plaats van de voorstellen van de arrondissementen aan de productiecijfers die weer zijn gebaseerd op de werklastmetingsystematiek. Ook hier zal een verhoging van de werklast uit de cijfers (moeten) blijken.

Voorshands moet worden vastgesteld dat de belasting van megazaken nu nog niet uit de werklastmetingscijfers blijkt, doch dat megazaken wel in toenemende mate voorkomen. Via het hierboven genoemde formulier ketenafstemming wordt overigens (ondermeer) beoogd de ontwikkeling van de megazaken te volgen. Op de begroting zijn middelen gereserveerd voor de opvang van claims in verband met megazaken in de randstedelijke arrondissementen en voor andere knelpunten in de strafsectoren. Het doen van specifieke doeltoewijzingen blijft derhalve mogelijk. De arrondissementen kunnen concrete verzoeken separaat voorleggen, dan wel in de PG-ronde of begrotingsronde meenemen. Voorbeeld hiervan zijn de aparte voorziening voor het hoger beroep in het proces tegen de Hakkelaar en de extra gelden die in 1997 beschikbaar zijn gesteld aan het arrondissement Amsterdam in verband met megazaken. Over de problemen in Rotterdam heeft intensief overleg plaatsgevonden. Een en ander heeft geresulteerd in een versterking van de strafsector, enerzijds door overheveling van rechtsgeleerd personeel vanuit andere sectoren, anderzijds door zo spoedig mogelijke vervulling van openstaande vacatures.

De Commissie Leemhuis zal in haar rapport ingaan op de punten waarop «reparatie» nodig is dan wel waarin in de toekomst moet worden geïnvesteerd. In dit kader, en mede dienend voor een onderbouwing van een claim voor de rechtspleging ten behoeve van een nieuw regeerakkoord, worden thans deze punten geïnventariseerd. De noodzaak voor een structurele oplossing voor het verwerken van megazaken in de werklastmetingsystematiek en voor de uit megazaken voortvloeiende huisvestingsproblematiek zijn voorbeelden van deze punten.

Ik hoop u met het voorgaande voldoende te hebben ingelicht.

De Minister van Justitie,
W. Sorgdrager